

AARDBEVING HAÏTI

**EEN JAAR
HULPVERLENING
IN BEELD**

12 JANUARI 2010 - 12 JANUARI 2011

LEESWIJZER

Voor u ligt de gezamenlijke rapportage van ZOA-Vluchtelingen­zorg en Woord en Daad. We informeren u in deze rapportage over de projecten in Haïti, die door beide organisaties gefinancierd worden. Na een voorwoord van Ewout Suithoff en Rina Molenaar blikken we in hoofdstuk 1 terug op het afgelopen jaar. Vervolgens leest u in achtereenvolgens de hoofdstukken 2 en 3 over de activiteiten van ZOA en Woord en Daad (in deze volgorde). In hoofdstuk 4 geven wij u inzicht in de financiële onderbouwing van de inkomsten en uitgaven. In het laatste deel, hoofdstuk 5, kijken we vooruit en delen we met u de plannen van ZOA en Woord en Daad voor 2011. De rapportage bevat daarnaast citaten vanuit Haïti en treffende beelden. Op onze website www.samenvoorhaiti.nl leest u meer persoonlijke verhalen. Ook kunt u daarop een uitgebreide financiële rapportage vinden. Wij wensen u veel leesplezier!

H1	Situatieschets en terugblik	04
H2	ZOA-Vluchtelingen­zorg	06
	2.1 De eerste fase	06
	2.2 De tweede fase	07
H3	Woord en Daad	11
	3.1 Na de ramp	11
	3.2 Bouw	11
	3.3 Onderwijs	13
	3.4 Zorg	15
	3.5 bedrijfsontwikkeling	17
H4	Financiële rapportage	18
H5	Vooruitblik	21
	5.1 ZOA	21
	5.2 Woord en Daad	21

VOORWOORD

Haïti, een jaar na de ramp. Op 12 januari 2010 werd Haïti getroffen door een grote aardbeving. De wereld reageerde geschokt en schoot te hulp. Op 12 januari 2011 kijken we terug. We kijken terug en zien hoe de Haïtianen na de ramp het leven weer probeerden te hervatten. Tussen de puinhopen hoorden we de verhalen van mensen die nog in Haïti geloofden en vooruit wilden kijken. Ze geloofden in Haïti omdat ze weten dat God ook een God is voor Haïti.

Toch valt het niet altijd mee om hoopvol te blijven. Als we kijken naar de situatie van het land kan de moed je in de schoenen zakken. De cholera sloeg in oktober toe. Veel levens van kwetsbare mensen en kinderen werden opgeëist. Goede hygiëne en goede voorzorgsmaatregelen in de tentenkampen kunnen wellicht erger voorkomen.

De presidentsverkiezingen gaven ook veel onrust in het land. Eris Labady, directeur van partnerorganisatie Parole et Action, mailde in die periode naar Nederland: 'Dit is eigenlijk een tweede aardbeving in een jaar tijd voor Haïti. Het is gevaarlijk op de straten. We hebben huisarrest en zijn gevangenen in ons eigen huis. Blijf voor ons bidden.'

In dit rapport mogen ZOA en Woord en Daad aan u vertellen wat er in een jaar tijd is gebeurd. Dat is veel. U leest in dit rapport over zaken die goed gingen en een vervolg krijgen. En over zaken die beter konden of waar we van geleerd hebben, zoals we elke dag leren.

De vele giften van het afgelopen jaar hebben ons bemoedigd, en maakten ons opnieuw bewust van onze verantwoordelijkheid. Die willen we graag nemen, door in deze rapportage uw giften te verantwoorden.

In 2011 gaan we verder met hulpverlening aan Haïtianen en de wederopbouw van dit zwaar getroffen land. Ook zullen we met elkaar de lopende programma's gaan evalueren, om de hulpverlening maximaal ten goede te laten komen aan de doelgroep. Zo zullen we leren voor de toekomst.

Dank voor uw betrokkenheid voor Haïti in 2010. Uw gebed blijft ook in 2011 hard nodig voor de situatie in Haïti. De Haïtianen weten zich gedragen door de gebeden in Nederland!

Ewout Suithoff, Hoofd Afdeling Fondsenwerving en Voorlichting, ZOA
Rina Molenaar, Manager Communicatie en Fondsen, Woord en Daad

SITUATIESCHETS EN TERUGBLIK

De twaalfde januari 2010 is voor veel Haïtianen de dag waarop hun leven een ingrijpende wending kreeg. Hun wereld schudde op al haar fundamenten; letterlijk, maar ook figuurlijk. Voor elke Haïtiaan die de aardbeving meemaakte, zal de wereld na '12 januari' altijd anders zijn.

Daags na de ramp startten Woord en Daad en ZOA een noodhulpactie voor het zwaar getroffen Haïti. Omdat Woord en Daad al jarenlang samenwerkt met Haïtiaanse partnerorganisaties, waren de lijnen kort en dat maakte het mede mogelijk direct na de ramp contacten te leggen met hulpverleners in Haïti. ZOA kon daaraan jarenlange ervaring toevoegen met de verlening van noodhulp en wederopbouw na rampen en conflicten en beschikte over een bestand met ervaren mensen die – indien nodig – op korte termijn uitgezonden kunnen worden. Het was een ramp, waarvan de omvang maar nauwelijks tot ons doordrong. Mede daarom reisde Woord en Daad-medewerker Leen Stok enkele dagen na de aardbeving naar Haïti. Niet alleen om de situatie te verkennen en hulpverleningsprogramma's te bespreken, maar ook om schouder aan schouder de partnerorganisaties bij te staan. Kort daarna werden enkele 'Short Term Workers' (STW) uitgezonden, afkomstig uit de STW-pool van ZOA. Aan de ruimhartige giften van onze achterban merkten we dat zij ook vertrouwen stelden in onze mogelijkheden de slachtoffers van de aardbeving te helpen.

In maart werd een tweede werkbezoek aan Haïti gebracht. Tijdens dit bezoek werden de wederopbouwplannen op hoofdlijnen verder uitgewerkt. Er werd in principe overeenstemming bereikt over de financiering van een aantal (samenhangende) activiteiten. In de weken die volgden, werden deze plannen nader uitgewerkt. Ook werd besloten voor een periode van minstens twee jaar een noodhulpmanager aan te trekken, in dienst van partner Parole et Action. Jaap Noordzij werd in deze vacature benoemd en vertrok eind mei naar Haïti. Hij pakte de werkzaamheden voortvarend op en maakte een begin met het succesvolle cash-for-work-programma. Ook de andere programmaonderdelen werden door hem verder uitgewerkt.

ZOA besloot vanaf mei 2010 verder te gaan met partnerorganisatie CRWRC, in het landelijk gebied rond de stad Leogane. Woord en Daad zette het werk voort in

PARTNERS IN HAÏTI

ZOA

De hulpverlening na de aardbeving vindt plaats in Leogane (30 km van Port-au-Prince), landelijk gebied.

PARTNER

- Christian Reformed World Relief Committee (CRWRC)
noodhulp en wederopbouw

WOORD EN DAAD

De hulpverlening na de aardbeving vindt plaats in Port-au-Prince, Delmas-wijk.

PARTNERS

- Parole et Action (P&A)
onderwijs en gezondheidszorg
- Action Missionnaire Globale Haïti (AMG)
onderwijs en gezondheidszorg
- Consortium for the reinforcement of christian education in Haiti (CRECH)
traumacounseling en curriculumontwikkeling
- Haitian Foundation for Private Education (FONHEP)
onderwijsversterking
- Centre Spécialisé de Leadership (CSL)
bedrijfs- en landbouwontwikkeling

de stad Port-au-Prince, in samenwerking met vijf partnerorganisaties waarmee zij al vele jaren samenwerkt. Twee verschillende gebieden en daardoor ook twee verschillende programma's. Zo was het in het landelijke Leogane - waar de situatie overzichtelijker was - praktischer om eerder te starten met huizenbouw, terwijl dat in het dichtbevolkte en geruïneerde

Port-au-Prince minder eenvoudig lag. Beide organisaties hebben daarnaast hun eigen accent gelegd, gebaseerd op de kennis, ervaring en expertise die zij in huis hebben. In de hiernavolgende pagina's kunt u lezen wat er is bereikt en wat nog staat te gebeuren.

In Haïti stonden de gebeurtenissen niet stil. Het leek alleen maar erger te worden. Halverwege oktober brak in Haïti cholera uit, een ziekte waar het land al twee eeuwen niet mee te maken had, maar mogelijk meegebracht door hulpverlenende VN-militairen, hoewel de officiële oorzaak (nog) niet bekend is. De situatie verslechterde snel, met name in de kampen waar de omstandigheden meewerkten aan een spoedige verspreiding van het virus. Eind december maakte het ministerie van Gezondheid bekend dat het aantal doden gestegen was tot ruim 3.300, waarbij het waarschijnlijk is dat het

daadwerkelijke aantal hoger ligt. De verwachtingen blijven somber; als de leefomstandigheden van de kampbewoners niet spoedig verbeteren, zal de cholera om zich heen blijven grijpen.

Begin november raasde orkaan Tomas over het Caribische gebied. Het leek alsof Haïti opnieuw getroffen zou worden, maar gelukkig scheerde de orkaan rakelings langs Port-au-Prince en de rampgebieden. Wel ontstond wateroverlast door overstromingen als gevolg van de orkaan, met name in Leogane en omgeving. Daarnaast veroorzaakten de verkiezingen van 28 november veel onrust en geweld. Niet alleen in de aanloop, maar ook nadat de uitslag bekend was geworden. Er volgde zelfs een officieel onderzoek naar de verkiezingsuitslag door de Kiescommissie.

In al deze omstandigheden hebben onze organisaties geprobeerd een helpende hand te bieden, in samenwerking met de partner- en collega-organisaties in Haïti. In de hiernavolgende bladzijden leest u over het resultaat.

ZOA-VLUCHTELINGENZORG

ZOA-Vluchtelingenzorg startte na de verwoestende aardbeving op 12 januari 2010 in Haïti met hulpverlening in samenwerking met collega-organisatie Woord en Daad. Nog dezelfde dag nam ZOA contact op met enkele Short Term Workers, om na te gaan wie bereid was uitgezonden te worden naar Haïti.

2.1 DE EERSTE FASE: JANUARI - APRIL

2.1.1 INZET SHORT TERM WORKERS

Kort na de aardbeving kon ZOA hulp bieden in Haïti door de inzet van ervaren STW'ers. Zij troffen een dramatische situatie aan. De doden en levenden bevonden zich letterlijk naast elkaar: de doden onder het puin, de levenden zittend op de stoepen tussen de ineengestorte gebouwen.

Kees-Jan Hooglander en Jos Joosse arriveerden eind januari in Haïti. Zij inventariseerden allereerst welke hulpverlening nodig was en ondersteunden bij het organiseren van hulp. Kees-Jan Hooglander ondersteunde Parole et Action, partner van Woord en Daad, bij de coördinatie van de hulpverlening. Hooglander kreeg zicht op wat nodig was door de verwoeste wijken in te gaan en door contact te onderhouden met de VN. Ook creëerde hij randvoorwaarden voor de hulpverlening; praktische zaken als huisvesting voor medewerkers en goede opslag van materialen.

ZOA stelde water- en sanitatiespecialist Jos Joosse ter beschikking aan de Canadese organisatie CRWRC (Christian Reformed World Relief Committee), een organisatie die al dertig jaar actief is in Haïti. Joosse richtte zich op de beschikbaarheid van schoon drinkwater door nieuwe boorputten te laten slaan. Ook organiseerde hij de aanleg van latrines bij kampen. Verder onderzocht hij welke modellen van nieuwe huizen geschikt zijn in de Haïtiaanse context. Huizen moeten in Haïti niet alleen aardbevingsbestendig zijn, maar ook bestand tegen orkanen.

In februari arriveerden verpleegkundigen Annet Nellen en Karin Eikenaar in Haïti. Zij inventariseerden de medische noden en constateerden dat de slachtoffers ook grote behoefte hadden aan psychische ondersteuning. Door de angst voor nieuwe aardbevingen durfden veel mensen niet in stenen gebouwen te verblijven, daarom verbleven ze vaak in provisorische hutjes naast hun eigen huis.

Er werd een auto aangepast om als mobiele kliniek te dienen. Karin ondersteunde het team van Woord en Daad's partnerorganisatie AMG. Annet Nellen inventariseerde de medische voorzieningen rondom Leogane, de stad vlakbij het epicentrum van de aardbeving en gaf assistentie in de Delmas-wijk in Port-au-Prince.

De vier STW'ers waren zich bewust van het risico dat slachtoffers te zeer afhankelijk zouden worden van hulpverlening. Zij maakten daarom goede afspraken met de ontvangers van de

hulp, bijvoorbeeld dat zij zelf een toilet zouden bouwen met materialen die ZOA leverde. In eerste instantie werden medicijnen gratis verstrekt, maar na een halfjaar moesten de Haïtianen weer een klein bedrag betalen voor gezondheidszorg. Hiermee wilden we voorkomen dat te grote afhankelijkheid van hulp zou ontstaan, wat ook niet goed is voor het gevoel van eigenwaarde.

Toen in april het regenseizoen aanbrak, waren alle slachtoffers 'onder dak', maar vaak betrof het niet meer dan een tentzeil. Voor de landbouw en de vele moestuintjes was de regen een uitkomst. De andere kant was echter dat al het water zorgde voor kou en onhygiënische omstandigheden.

Na vier maanden keerden drie van de vier STW'ers in Nederland terug. Er waren, onder moeilijke omstandigheden, positieve resultaten geboekt. Er was een overzicht van de behoeften en een plan voor voortzetting van de hulpverlening. ZOA besloot om aan te sluiten bij het hulpprogramma van CRWRC in Leogane en omgeving. Vrijwilligers hebben daar huis-aan-huis enquêtes gehouden, waarbij de schade aan de woningen en de gezinssituatie in kaart werd gebracht. De eerste nieuwe huizen werden in mei opgeleverd: houten frames verankerd in betonplaat, waarvan de bewoners zelf de muren afbouwden.

2.2 DE TWEEDE FASE: MEI - DECEMBER

2.2.1 START VAN DE WEDEROPBOUW

CRWRC besloot te gaan werken in vijf dorpen in de omgeving van de stad Leogane, met name op het gebied van huizenbouw en drinkwatervoorziening. In elk van de dorpen kwamen waterputten met zowel tijdelijke als permanente toiletgebouwen. Voor onderhoud en reparatie kregen leerlingen van de technische school een opleiding.

Voordat een begin kon worden gemaakt met de wederopbouw moest er nog veel puin geruimd worden. Een ander heikel punt was de onduidelijkheid over eigendomsrechten van huizen en grond. Voor de aardbevingen waren

Het huis van **Cleeford Dalce** is totaal verwoest door de aardbeving. Cleeford ontving een zeil en voedsel om de eerste tijd door te komen. Hij kwam ook in aanmerking voor een huisje. Cleeford is blij met de werkwijze van CRWRC en ZOA. 'Jullie kijken echt naar wat er al is. We hebben een dokter, we hebben technici, we hebben vrijwel alles. Maar het hing na de aardbeving als los zand aan elkaar. Door de beschikbare mensen en systemen in te schakelen, heb ik het idee dat de mensen hier in Masson goede moed hebben gekregen en weer vooruit durven.'

de eigendomsrechten al gebrekkig geregistreerd. Na de aardbeving was de situatie nog onduidelijker.

Lokale vrijwilligers ontvingen ook een training op het gebied van trauma's en psychosociale hulpverlening. Tijdens groepsbijeenkomsten in de dorpen gaven zij voorlichting over omgaan met verdriet en angst. De dorpelingen spraken hier, soms voor het eerst, over hun ervaringen.

2.2.2 ACTIVITEITEN VAN ZOA

In dit hoofdstuk leest u welke resultaten ZOA (onder andere via CRWRC) in Haïti heeft bereikt. Een gedetailleerde financiële rapportage vindt u in hoofdstuk 4.

SHORT TERM WORKERS

- Kees-Jan Hooglander werkte van 28 januari tot 5 maart samen met P&A. Hij inventariseerde welke hulp nodig was.
- Jos Joosse werkte samen met CRWRC, van 27 januari tot 26 april en van 21 september tot 27 november. Hij richtte zich voornamelijk op watervoorziening en sanitatie en op de keuze voor het meest geschikte ontwerp van huizen, en de bouw ervan in de dorpen.
- Annet Nellen was van 8 februari tot 31 mei in Haïti. Zij inventariseerde welke medische zorg nodig was en

richtte een mobiele kliniek in voor basisgezondheidszorg en medicijnen.

- Karin Eikenaar ondersteunde het medische team van AMG van 17 februari tot 20 april en inventariseerde welke medische zorg nodig was.

ZOA was ten tijde van de aardbeving niet werkzaam in Haïti. De inzet van de Short Term Workers diende ter ondersteuning van andere organisaties die door de aardbeving werden geconfronteerd met noden op ongekend grote schaal. De capaciteiten van de ervaren STW'ers op het gebied van water en sanitatie, gezondheidszorg, management en logistiek waren dan ook een welkome aanvulling in die moeilijke eerste maanden.

Naast de ondersteuning voor de partners van Woord en Daad, AMG en P&A, heeft ZOA vooral het programma van CRWRC gesteund met financiële middelen en menskracht.

CRWRC

De Canadese organisatie Christian Reformed

Annet Nellen, een verpleegkundige die eind januari naar Haïti werd uitgezonden, kwam tijdens een bezoek aan één van de tentenkampen in contact met de twintigjarige Johanna, trotse moeder van een pasgeboren baby met de naam Clerger Louverture. 'Johanna was na de aardbeving zó gestrest dat ze geen borstvoeding meer had, daarom stapte ze over op poedermelk voor de baby. Het was eigenlijk te duur. Van het geld voor één blikje poedermelk kan ze zelf dagen eten. Ik bezocht Johanna in maart voor het eerst omdat ik hoorde dat ze geen borstvoeding had voor haar baby en om melkpoeder had gevraagd. Melkpoeder is echter een risico in deze situatie: er is weinig schoon drinkwater, de mensen kunnen vaak niet lezen en weten de verhoudingen melk/water niet. Zo kan de baby diarree krijgen en uitdrogen.'

World Relief Committee (CRWRC) werkt al vele jaren onder de Haïtianen. Daarom kon zij snel na de aardbeving met hulp starten. ZOA heeft vaker samengewerkt met CRWRC. Deze organisatie was dan ook al snel in beeld als samenwerkingspartner.

Zowel Annet Nellen als Jos Joosse sloten zich aan bij het CRWRC-team. Ook John Buijs, noodhulpcoördinator van ZOA, was intensief betrokken bij het programma en kon zijn kennis van noodhulpprogramma's inzetten.

HULP VOOR DE MENSEN IN LEOGANE

CRWRC voert meerdere projecten uit in vijf gemeenschappen (2498 huishoudens, zo'n 13.000 mensen) ten oosten van Leogane, nabij het epicentrum van de aardbeving. In deze dorpen waren geen andere hulporganisaties werkzaam. Wel bestonden er al lokale organisaties, die actief met CRWRC gingen samenwerken.

CRWRC werkt in dit gebied in allerlei sectoren. Vlak na de aardbeving bood ze noodhulp met voedsel, water, tentzeilen en pakketten van non-food items (pannen, dekens, zeep). In de fase volgend op noodhulp ontplooidde ze activiteiten op het gebied van puinruimen, huisbouw, water en sanitatie, psychosociale ondersteuning en onderwijs.

STW'er Jos Joosse assisteerde CRWRC vooral op het terrein van sanitaire voorzieningen en schoon drinkwater. Door de aardbeving en daardoor veroorzaakte aardverschuivingen raakte een aantal bestaande putten en bronnen kapot of vervuild. Uit tests bleek de kwaliteit van het water in de nieuwe putten en aangeboorde bronnen erg goed. Daarbij krijgen de mensen voorlichting over hoe ze ziektes kunnen voorkomen door een hygiënische levensstijl.

De financiële bijdrage van ZOA is tot nu toe vooral ingezet voor huisbouw (inmiddels ruim 900 van de geplande 1700).

HUIZENBOUW

Naar schatting raakte in het gebied rond Leogane zo'n 90 procent van de bevolking zijn huis kwijt, mede als gevolg van een slechte kwaliteit van bouwen.

Lokale comités bepalen welke kwetsbaarste gezinnen in aanmerking komen voor een nieuw huis. Deze houten-frame huizen van 18 m² zijn zowel aardbevings- als orkaanbestendig, doordat de houten constructie kan meeveren. Het houten frame is verankerd in een betonnen plaat. Het hout is geïmpregneerd en dus ook bestand tegen aanvallen van insecten. De relatief eenvoudige woningen kunnen door de bewoners zelf worden uitgebouwd, indien gewenst. In de loop van het jaar is het ontwerp nog verder verbeterd. De nieuwste aanpassing is een muurtje van een meter hoog rondom, zodat het huis ook beter bestand is tegen overstromingen.

De prijzen per huis gingen in de loop van het jaar iets omhoog vanwege de schaarste aan materialen. Gemiddeld kost een nieuw huis nu rond de 2500 USD.

Voor het probleem met eigendomsrechten is een systeem ontwikkeld waarbij degene die zegt eigenaar te zijn van het verwoeste huis een formulier invult, dat ook ondertekend moet worden door drie directe burens en door de lokale autoriteiten. Vervolgens wordt een certificaat van eigendom opgesteld, ondertekend door de lokale overheidsinstantie CASEC (Conseil d'Administration Section Communale).

Er worden tachtig huizen per week opgeleverd. Begin december waren er 927 huizen gebouwd. De planning is dat in juni 2011 in totaal 1700 huizen zijn gebouwd. Met een gemiddelde gezinsgrootte van 5,2 personen hebben dan 8840 mensen weer goed onderdak.

Activiteiten en resultaten van CRWRC, met o.a. steun van ZOA in middelen en menskracht:

- hulp bij puinruimen, o.a. door de aanschaf van 120 kruiwagens
- distributie van water en voedsel aan 4603 gezinnen
- financiële ondersteuning aan 2331 gezinnen
- distributie van 3500 tentzeilen
- distributie van 3000 noodhulpkassetten (pannen, dekens, zeep, handdoeken)
- 19 waterputten aangelegd waar 3100 huishoudens gebruik van maken
- 22 gemeenschappelijke toiletgebouwen aangelegd
- 15 mensen (3 per dorp) getraind in het geven van psychosociale workshops voor traumaverwerking
- 33 psychosociale workshops gehouden waar 1686 mensen aan deelnamen (691 vrouwen, 550 mannen en 445 kinderen)
- ruim 900 huizen gebouwd - stand begin december was 927.

De resultaten van andere CRWRC-activiteiten, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, zijn niet in deze rapportage opgenomen, omdat daarbij geen ZOA-fondsen zijn ingezet.

2.2.3 BOUWEN AAN EEN HOOPVOLLE TOEKOMST

ZOA zag direct na de aardbeving een rol voor zich weggelegd vanwege de bestaande ervaring met noodhulp na rampen. Uit onze eerdere ervaringen weten we ook dat de slachtoffers nog jaren kampen met de gevolgen van een ramp. Daarom keken we ook vrijwel direct naar mogelijkheden om na de noodhulp te assisteren met de wederopbouw. Onze wens is dat dit nieuwe programma zich zal richten op herstel en verbetering van de leefomstandigheden van de Haïtianen.

ZOA huurde de ervaren humanitair werker Jeff Cosico in om de mogelijkheden voor een dergelijk programma te onderzoeken. De conclusie van zijn drie maanden durende onderzoek is dat de bevolking in het gebied Leogane hard hulp nodig heeft om weer een bestaan op te bouwen, niet alleen in de kuststrook nabij het epicentrum, maar ook verder landinwaarts. Door de al bestaande armoede en daar bovenop de aardbevingsschade aan middelen en infrastructuur is er niet veel economische activiteit. ZOA wil hier samen met CRWRC graag iets in betekenen.

Annet Nellen: 'Ik vroeg Johanna of zij de volgende dag naar het kantoor wilde komen. Daar kreeg ze melkpoeder en uitleg hoe ze de melk moet klaarmaken, hoe ze de fles en de speen moet schoonhouden, en hoe ze kan zorgen voor schoon water. Ze krijgt ook zeep, tandpasta, vitamines en wat te eten. Bij een later huisbezoek constateerde ik dat Johanna de melkpoeder goed gebruikte. Moeder en zoon maken het goed!'

H3

WOORD EN DAAD

Woord en Daad werkt al sinds de jaren zeventig in Haïti. Jaarlijks besteedt Woord en Daad een bedrag van ruim 2,4 miljoen euro aan structurele projecten van onze partnerorganisaties in Haïti. Jaarlijks krijgen ruim 12.000 kinderen en ouderen onderwijs op één van de scholen die door onze partnerorganisaties gesteund worden. Meer dan 35.000 mensen komen jaarlijks op consult bij één van de medische projecten. Het lag dan ook voor de hand dat Woord en Daad het voortouw zou nemen bij de noodhulpactie voor het zwaar getroffen Haïti. Voor het eerst in de geschiedenis van Woord en Daad werden onze partners direct getroffen door een ramp. Eerder, bijvoorbeeld bij de tsunami in Zuidelijk Azië, leden onze partners zelf geen persoonlijke of materiële schade als gevolg van de ramp. Nu was dat wel het geval. Dat was ook voor onze organisatie een nieuwe ervaring om mee om te gaan en vereiste soms een specifieke en creatieve benadering.

3.1 NA DE RAMP

In de vorige rapportage hebben we uitvoerig verslag gedaan van de eerste weken en maanden na de ramp. De partnerorganisaties AMG en P&A startten mobiele klinieken en probeerden zo veel mogelijk slachtoffers te helpen. Dankzij de goede samenwerking met andere organisaties in de VN-clusters, kregen AMG en P&A kosteloos de beschikking over tal van hulpgoederen. Aan de medewerkers van de organisatie werden voedselpakketten uitgedeeld. Vanuit Nederland werd een bestelling van diverse soorten tenten en afdekzeilen geplaatst. De bestelde tenten kwamen overigens pas in oktober aan: een grote teleurstelling. Geluk bij een ongeluk was dat door de orkaan Tomas en de langdurige regenval veel tenten onbewoonbaar waren geworden. De nieuwe zending kwam toen uitstekend van pas.

In de eerste drie maanden van deze periode zijn ook de contouren geschetst van een noodhulp- en wederopbouwprogramma voor de komende tijd. In onze vorige rapportage hebben wij u daarover geïnformeerd. In dit hoofdstuk willen wij u informeren over de voortgang ervan.

3.1.1 NOODHULPPOST

Om het programma effectief en efficiënt te

kunnen uitvoeren, is een speciale hulppost opgezet, waarbij negen lokale mensen betrokken zijn. Het betreft een logistieke toezichthouder, drie chauffeurs, twee beveiligers, een magazijnwerker, secretaris en administratief medewerker. Naast de noodhulpstaf is aan de projectonderdelen cash-for-work, kampassistentie, medische hulpverleningen en onderwijssteun een coördinator verbonden.

In het derde kwartaal van 2010 was de gebrekkige transportcapaciteit een punt van zorg. De Toyota 'double cabin' die voor de uitvoering van het programma bestemd was, voldeed niet en was telkens defect. Inmiddels zijn enkele aankopen gedaan en bestaat het wagenpark uit de volgende auto's. Een Nissan Frontier voor algemeen gebruik, m.n. door Jaap Noordzij. Een Isuzu-pick-up voor het programma kampassistentie. Een Toyota Landcruiser is in gebruik als ambulance en ten slotte een minibus Nissan Urvan, eveneens voor algemeen gebruik. Voor het cash-for-work-programma zijn een dumptruck en een graafmachine besteld, maar deze zijn nog niet gearriveerd vanwege de bijbehorende besteltermijn.

3.2 BOUW

3.2.1 PUINRUIMEN VIA CASH-FOR-WORK

Het cash-for-work-programma (C4W) draait nu vanaf juni en is nog steeds in volle gang. Doelstelling van het project is een geselecteerde, evenwichtige groep mannen, vrouwen en jongeren (gemiddeld 40 personen per groep)

'Ik liep dus buiten en zag overal muren in elkaar zakken. Toen ik in een steegje stond, zag ik twee meter verderop een huis van twee verdiepingen instorten. Het stof en gruis kwam met een grote wolk mijn kant op. Ik zag even niks meer maar deed een stap naar achter en hoorde achter me een enorm geraas. Toen ik me omdraaide zag ik weer huizen in elkaar vallen. Chaos! Een man met een Bijbel in de hand stond achter me en riep: Jezus, Jezus!'

Lourismême (19)

puin te laten ruimen, waarvoor ze een vergoeding krijgen om in hun levensonderhoud te voorzien. Van de eigenaar wordt betrokkenheid verwacht bij de uitvoering van de werkzaamheden. De locatie moet goed bereikbaar zijn voor de vrachtwagen en eventueel een bulldozer. In de laatste maanden van 2010 kwam het accent te liggen op het ruimen van verwoeste huizen. De vraag vanuit scholen nam af. Daarnaast constateerde de projectleiding dat een C4W-project alleen succesvol kan zijn, als de eigenaren zich volledig inzetten. Bij scholen en kerken was deze inzet minder. Per 1 december zijn 42 locaties geruimd. Om het overzichtelijk te houden vindt het ruimwerk tegelijkertijd plaats op circa tien locaties. Vanwege de vaak gevaarlijke werkomstandigheden worden de projectdeelnemers niet betrokken bij sloopwerkzaamheden. Daarvoor wordt een professioneel bedrijf ingehuurd; P&A betaalt 15 procent van deze kosten. Aan de eigenaar vraagt de projectleiding een mix te selecteren van mensen uit de kampen in de buurt, de lokale gemeenschap en de kerken. Het is een bewuste keus niet alleen kampbewoners te selecteren, omdat niet de indruk gewekt mag worden dat alleen werkloze bewoners van kampen recht hebben op werk via P&A. De concrete verdeling van geslacht en leeftijd is per 1 december: 29% procent mannen, 40% vrouwen, 41% jongeren (van wie 14% meisjes).

3.2.2 HUIZENBOUW

Het huizenbouwproject bevindt zich in een voorbereidende fase. Naar schatting zijn op zijn minst 130.000 huizen verwoest, als gevolg van de aardbeving. Een meervoud hiervan is zodanig beschadigd dat herbouw noodzakelijk is. Er is dus grote vraag naar nieuwe huizen, volgens schattingen zo'n 400.000 in de komende vijf jaar. Omdat Haïti nauwelijks een kadaster kent, is het herleiden van de eigendomsrechten van percelen en panden bijzonder lastig. De vele gevallen van huur en onderhuur maken het nog eens extra lastig. Waarschijnlijk huurde zo'n 70 procent van de bevolking een woning.

Partnerorganisatie P&A heeft besloten in de stad geen tijdelijke woningen te bouwen. Semipermanente bebouwing in een tropisch klimaat loopt grote kans te verworden tot vorming van sloppenwijken. Daarmee is de stad, zeker op

langere termijn, niet geholpen. Ook speelt mee dat P&A actief is in het centrum van Port-au-Prince. Daar is de situatie veel complexer dan op het meer dunbevolkte platteland en in de landelijke gebieden, bijvoorbeeld rond de stad Leogane.

P&A beoogt de bouw van een eenheid van circa 1000 woningen, een of meerdere scholen en kerken aan de rand van Port-au-Prince. De huizen in dit dorp zullen in clusters van meerdere woningen tegelijk gebouwd worden. Verkoop van woning en bijbehorend perceel zal plaatsvinden via een financiële instelling waarmee samengewerkt wordt. De opbrengst van deze verkoop wordt gebruikt om een soortgelijk project uit te voeren. De huizen zullen ontworpen worden in diverse uitvoeringen en maten. P&A heeft op dit moment een locatie op het oog waar deze plannen gerealiseerd kunnen worden. Ook worden gesprekken gevoerd met diverse personen en organisaties die mogelijk een bijdrage kunnen leveren.

Naast woningen wil P&A liefst ook minstens één school bouwen in deze wijk, zodat de kinderen in hun eigen omgeving naar school kunnen. Ook zoekt P&A samenwerking met meerdere kerkgemeenschappen, om hun kerkgebouw in dit gedeelte te realiseren. Eventueel in samenwerking met andere ngo's wordt gekeken of de bouw van een kliniek tot de mogelijkheden en wenselijkheden behoort. Het is de bedoeling om de stadswijk zelfvoorzienend te laten zijn. Daarom wordt gelegenheid gegeven aan winkeleigenaars en andere ondernemers hun bedrijf hier te vestigen. Ook zullen percelen gereserveerd worden voor voedselvoorziening, beheerd door (mini)ondernemers.

De bovengenoemde benadering heeft als keerzijde dat alleen mensen met een inkomen in aanmerking komen; er moet immers een hy-

potheek of lening gesloten worden. Echter de woningen zijn geschikt om bijvoorbeeld een bovenverdieping te verhuren. Daarmee zijn dus beide categorieën mensen geholpen: kopers en huurders. Een groep van circa 35 procent van de Haïtianen had voor de ramp zelfs al moeite om huur te betalen. Voor deze groep armlastigen liggen de nieuwbouwplannen van P&A ook buiten het bereik. De bedoeling is om ook voor deze bevolkingsgroep specifieke plannen te ontwikkelen, zodat zij niet buiten de boot vallen.

3.3 ONDERWIJS

3.3.1 TIJDELIJKE ONDERWIJSSTEUN

De onderwijsafdeling van P&A werkt hoofd-

zakelijk op het platteland van Haïti; sinds de aardbeving doet zij voor het eerst ervaring op met onderwijs in stedelijke gebieden, via het programma tijdelijke onderwijssteun. Tachtig procent van alle scholen in Haïti is privé-eigendom en is dus afhankelijk van particulier geld van ouders of eventueel kerken, omdat een deel van de privéscholen door kerken wordt geëxploiteerd. Juist deze privéscholen hebben het moeilijk na de aardbeving omdat veel minder kinderen een school bezoeken. Er zijn kinderen overleden, terwijl weer anderen met hun ouders verhuisden naar het platteland. In de strijd om te overleven heeft scholing niet meer de eerste prioriteit bij veel ouders. Voor scholen is het moeilijk in deze omstandigheden hun werk voort te zetten. Veertig scholen krijgen daarom tot 1 februari 2011 financiële steun van P&A. De meeste scholen verblijven in tijdelijke huisvesting, zoals tenten, houten keten of bestaande gebouwen, omdat hun eigen schoolgebouw verwoest is. P&A vond het kort na

de aardbeving van groot belang dat het onderwijs door zou gaan. Ze is gespecialiseerd in onderwijsprogramma's en kon daarom op verantwoorde wijze deze scholen steunen. Mogelijk worden een aantal van deze scholen betrokken bij het scholenbouwprogramma dat Woord en Daad de komende tijd wil starten. In de periode april 2010 tot en met februari 2011 kon het onderwijs van ruim 7000 leerlingen doorgang vinden.

De gemiddelde bijdrage per school voor salarissen is zo'n € 1500 per maand. Sommige scholen krijgen ondersteuning door schoolmateriaal. De bijdrage hangt af van het aantal leerlingen en docenten van een school. Per 1 september 2010 hebben de scholen een evaluatieformulier en een vragenlijst ontvangen waarin we vragen naar de (financiële) situatie van de school. Daarnaast levert de schoolleiding bij P&A een businessplan in. Naar aanleiding van deze informatie inventariseren we de beschikbare capaciteit van de scholen en de verdere hulp die zij nodig hebben. Op basis daarvan wordt besloten welke vorm van steun de scholen vanaf maart 2011 krijgen. Hoewel het onderzoek nog in volle gang is, is nu al vrijwel zeker dat een aantal scholen inmiddels voldoende inkomsten verwerven en niet meer door P&A gesteund behoeven te worden. Een mooi resultaat in dit project!

3.3.2 SCHOLENBOUW

Woord en Daad heeft fondsen beschikbaar voor de wederopbouw van 10 scholen. Dit betekent echter niet per definitie dat deze scholen onze bijdrage krijgen in de vorm van een gift. Het kan ook in de vorm van een lening plaatsvinden, of een combinatie van beide. Omdat de particuliere scholen in Port-au-Prince vaak op commerciële leest geschoeid zijn, zullen we daarbij aanslui-

ten in onze samenwerking met hen. Naast de scholen die betrokken zijn bij een onderwijssteunprogramma kunnen hierbij ook andere scholen betrokken worden. Wij hopen in de eerste maanden van 2011 een concreet plan af te ronden.

3.3.3 TRAUMACOUNSELING CRECH

Kort na de aardbeving startte partnerorganisatie CRECH een programma traumacounseling voor basisschoolleerlingen. Veel kinderen en jongeren bleken ernstig te zijn getraumatiseerd als gevolg van de ellende die ze meegemaakt hadden. Schokkende beelden bleven op hun netvlies gegrift staan. CRECH heeft ervaring met dergelijke programma's om schoolkinderen psychosociale en geestelijke hulp te verlenen, in nauwe samenwerking met scholen en schoolleiding. Daarnaast werkte CRECH bij de uitvoering van dit programma samen met Parole et Action, bij het verstrekken van voedsel en medische zorg voor de leerlingen van de betrokken scholen. Ten slotte werden voor dertig scholen tenten aangeschaft en kregen vijftig docenten (verbonden aan 22 verschillende scholen) salarissteun. Kortom, het project van CRECH was een integraal onderwijsproject, met als belangrijke toevoeging de psychosociale hulpverlening. In totaal namen 31 scholen deel aan het project, waardoor 2169 leerlingen geholpen werden. Om de hulp te bieden, werden 124 maatschappelijk werkers geselecteerd en voorafgaand getraind. Voor meer informatie over CRECH: www.crechhaiti.org.

LEERPUNTEN VANUIT DE TSUNAMI

De tsunami die op Tweede Kerstdag 2004 grote delen van Azië trof, was voor Woord en Daad de laatste keer dat ze op zo'n grote schaal betrokken was bij een noodhulpactie ten gevolge van een natuurramp. Na afronding van deze actie, heeft Woord en Daad verschillende leerpunten geformuleerd, die in januari 2010 nadrukkelijk meegenomen zijn bij het ontwikkelen van de plannen met betrekking tot Haïti.

- 1 Te veel focus op infrastructurele kant alleen, met verwaarlozing van de sociale dimensie.
In de programma's voor Haïti is aandacht besteed aan traumacounseling.
- 2 Vrijwel geen aandacht voor Disaster Risk Reduction (risicovermijding).
De te bouwen huizen en scholen zullen aardbevings-

bestendig zijn; mede daarom zijn we niet gestart met semipermanente bebouwing.

- 3 Te weinig opmerkzaamheid voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld voor de getraumatiseerde bevolking.
Met name CRECH is hierin gespecialiseerd en betreft het onderscheid tussen verschillende doelgroepen in haar programma's.
- 4 Te weinig een integrale benadering.
Dit blijft een uitdaging. Er wordt door de lokale partners van ZOA en Woord en Daad wel zoveel mogelijk naar samenwerking gezocht. Met name bij de wederopbouw.
- 5 Ook bij rehabilitatie werken vanuit ownership: specifieke wensen van de bevolking

In het doolhof van het kamp komen we uiteindelijk op een soort binnenplaats. In een hoekje zit een meisje wat sinaasappels in een zeef te persen. Ze mengt het met water om sap te maken. Haar gezicht laat nog wat hechttingen zien na zware verwonding. Oma vertelt: 'Na de aardbeving hebben dieven mijn kleindochter glas in het gezicht gegooid. Dit is het resultaat.' Oma heeft bij de aardbeving genoeg te verstouwen gehad. Haar huis stortte in terwijl haar achterkleinkind van enkele weken onder het puin terecht kwam. Overleden.

Rina Molenaar

3.4 ZORG

3.4.1 MEDISCHE ZORG VIA (MOBIELE) KLINIEK

P&A heeft één mobiele kliniek in de wijk Delmas. Het medische team bestaat nu uit twee verpleegkundigen, een apotheker, administrateur, voorraadbeheerder en chauffeur. De arts is coördinator van het team. Hij onderhoudt ook contacten met het ministerie van Volksgezondheid (MSPP) en met andere ngo's in de medische sector. Onlangs is de kliniek formeel geregistreerd bij het ministerie. Het MSPP heeft namelijk verordend dat het voor niet-geregistreerde ngo's niet is toegestaan medische programma's te runnen na 1 september 2010. Registratie was dus belangrijk.

Na de aardbeving werd ook een mobiele kliniek opgezet in de wijk Silo. In de maanden juli en augustus was een flinke afname van patiënten waar te nemen. De laatste paar weken van augustus bezochten gemiddeld slechts vijf pa-

tiënten de kliniek in twee dagen tijd. Daarom is besloten de kliniek in Silo te sluiten. Na onderzoek lijkt het dat de artsen van twee naburige klinieken alle medische hulp gratis verlenen, terwijl de P&A-klinieken 25 Haïtiaanse gourdes (HGD, ongeveer € 0,50) vragen voor een consult. Door de grote toestroom van hulpverleners raken lokale artsen en verpleegkundigen werkloos omdat buitenlandse artsen gratis hun diensten aanbieden.

De kliniek in Jacquet toont juist een toenemend aantal patiënten. Daarom richt alle mankracht zich op deze kliniek. Er wordt gekeken om een tweede kliniek te openen. Omdat de situatie momenteel erg chaotisch is vanwege de cholera-uitbraak - en allerlei ngo's initiatieven opstarten - wordt hiermee nog even gewacht. Vanwege problemen met de huisvesting - de kliniek was gevestigd in tenten - is gekozen voor een 'Maxima House', een soort prefabwoning. Door deze nieuwe huisvesting is het medisch team beter in staat het werk te verrichten. Ook zijn mobiele toiletten en beter meubilair aangeschaft.

VOEDINGSPAKKETTEN VOOR KINDEREN

De wijk Delmas in Port-au-Prince is een gebied met acht

inventariseren zodat zij zich eigenaar weet van de werkzaamheden.

Dit is zeer nadrukkelijk het uitgangspunt van de programma's. We vinden het belangrijk dat de lokale bevolking wordt meegenomen. Dit kost soms wel (extra) tijd maar geeft wel een zekere borging voor toekomstige duurzaamheid.

- 6 Geen aandacht voor ongelijke machtsverhoudingen.

Een blijvend aandachtspunt in onze programma's.

- 7 Te volgzame houding naar de overheid.

De situatie in Haïti is anders dan bij de tsunami. Haïti is een fragiele staat, waarbij de overheid niet altijd de verantwoor-

delijkheid neemt die ze zou moeten nemen. Dit bemoeilijkt het werk in Haïti.

- 8 Standaardcodes bij noodhulp waren onvoldoende bekend bij de partners.

Niet alle partners waren bekend met noodhulpverlening. Daarom is ook expertise vanuit Nederland ingehuurd.

- 9 Te optimistische planning.

We willen voortdurend blijven kijken hoe we fondsen kunnen besteden maar zullen donoren tijdig informeren als zaken langer gaan duren dan verwacht.

- 10 Woord en Daad te weinig betrokken; te veel overgelaten aan de partner.

Vanuit Woord en Daad is dit leerpunt concreet verwerkt en hebben we voor de langere termijn Jaap Noordzij als noodhulpmanager in Haïti ingezet.

tentenkampen, waar in totaal 8000 kinderen leven, van wie 2500 nooit naar school gaan. Er is besloten aan 300 kinderen voedsel te geven. Zij krijgen vijf dagen in de week een warme maaltijd. De selectie van de kinderen wordt gedaan door het comité van het kamp. Het eten wordt bereid door vrijwilligers van het kamp en een professionele kok. Het voedsel wordt verdeeld via een andere organisatie (CEPSEDH) die een soortgelijk programma heeft in Petionville. Het programma startte in augustus en is na drie maanden geëvalueerd.

3.4.2 KLINIEK EN MEDISCHE ZORG AMG

In augustus is de verwoeste kliniek gesloopt. Daarbij werd groot materiaal ingezet, waardoor de sloop snel en zonder problemen verliep. Eén dag is de straat afgesloten geweest voor al het gemotoriseerde verkeer om zo de veiligheid te waarborgen.

De eerste fase van dit project (sloop en puinruimen) is nu afgewikkeld en AMG staat in de startblokken voor de volgende fase: de bouw van de nieuwe kliniek. De organisatie heeft daarover inmiddels contacten met een aantal bedrijven.

Het aanvankelijke plan was om deze op dezelfde plaats te gaan bouwen als waar de kliniek stond. Maar daar is nu nog geen zekerheid over omdat het stadsbestuur de wijk opnieuw wil inrichten. De verwachting is dat hier na de onlangs gehouden verkiezingen (van 28 november 2010) meer duidelijkheid over komt. AMG-Haïti wil niet het risico lopen dat de kliniek straks niet past in het bestemmingsplan. Daarom is er vooralsnog niet gestart met de bouw van een nieuwe kliniek en is het wachten op meer informatie. We zijn dankbaar dat het medische werk in ieder geval voortgang vindt.

3.4.3 KAMPASSISTENTIE

De uitvoering van het programma is gestart in de laatste week van augustus. Alleen al in het gebied Delmas bevinden zich meer dan 600 kampen en bij de meeste daarvan is nauwelijks enige vorm van 'camp management' aanwezig. Vooraf vindt een onderzoek plaats naar de leefomstandigheden in het kamp en wordt contact gelegd met een 'kampcomité'. Ook proberen we contact te leggen met ngo's die reeds actief zijn in of nabij een kamp. Samen met alle betrokken partijen wordt vastgesteld welke assistentie kan worden verleend en wat specifiek nodig is op het gebied van hygiëne, water en sanitatie; geweldspreventie (gender based); educatie en kinderopvang.

In de praktijk worden veel activiteiten bepaald door de omstandigheden; na de orkaan Tomas zijn nieuwe tenten uitgedeeld in de vijf kampen waar P&A tot dan toe werkzaam was. Ook is veel aandacht besteed aan het instrueren

van kampbewoners met het oog op de cholera-uitbraak. Los daarvan is besloten waterbronnen te boren, in samenwerking met het bedrijf Blue Ridge. Schoon water is een belangrijke voorwaarde bij de preventie van cholera. Veel kampen krijgen nu water van verschillende organisaties, maar het is niet zeker of dit blijvend is. Vanwege de extra maatregelen rond de orkaan Tomas en de cholera-uitbraak, komen de kosten inmiddels boven het beschikbare budget uit. Daarom zal de projectleiding zich vooralsnog beperken tot vijf kampen en voortdurend blijven zoeken naar duurzame oplossingen.

Genoemde activiteiten worden verricht om mensen zodanig te motiveren, dat ze op termijn

WAT GING GOED, WAT KON BETER?

MEEVALLERS

- Cash-for-work-programma verloopt succesvol. Heel veel interesse voor deelname.
- Verschillende scholen hebben inmiddels weer voldoende inkomsten en hoeven vanaf februari niet langer gesteund te worden.
- Dankzij nieuwe huisvesting is kliniek Jacques beter in staat haar werk te verrichten.
- Door samenwerking met organisatie CEPSEDH krijgen 300 kinderen uit kampen dagelijks een maaltijd. De overige kinderen krijgen steun van andere organisaties of hun ouders zijn zelf in staat de zorg op zich te nemen.
- Doordat het programma kampassistentie gestart was, kon adequaat gereageerd worden op de cholera-uitbraak.

TEGENVALLERS

- Sloopkosten bij cash-for-work-programma vormden een onvoorziene barrière én kostenpost.
- Huizen- en scholenbouw is in 2010 nog niet van de grond gekomen in het centrum van de stad
- De cholera-uitbraak bracht extra kosten met zich mee, waardoor het programma kampassistentie niet verder uitgebreid kon worden.
- Kliniek van AMG kon nog niet opnieuw gebouwd worden, omdat overheid mogelijk de wijk opnieuw wil inrichten.

zelf beslissen niet meer in het kamp te blijven. Momenteel kunnen én willen de mensen vaak nog niet vertrekken omdat ze bijvoorbeeld geen geld voor betere huisvesting hebben. Kampen bieden toegang tot basisvoorzieningen, die ze in hun vorige woning lang niet altijd hadden. Daarnaast is een hechte band ontstaan tussen bewoners van de kampen; men geeft dit gemeenschapsgevoel niet graag op.

3.5 BEDRIJFSONTWIKKELING

3.5.1 BAKKERS VOOR HAÏTI

De Nederlandse Brood- en Banketbakkers Ondernemers Vereniging wilde zich graag in-

zetten voor het zwaar getroffen land en richtte de stichting Bakkers voor Haïti op. Deze stichting wilde getroffen bakkerijen in Haïti helpen een nieuwe start te maken en zocht contact met Woord en Daad om een passende bestemming te zoeken. Dankzij de inzet van partner CSL (zie kader pagina 4) kon de samenwerking tussen Bakkers voor Haïti en Woord en Daad verder afgewikkeld worden. Na de ramp heeft CSL zich vanaf het begin ingezet voor de slachtoffers, in het bijzonder de getroffen ondernemers. Medewerkers van de organisatie bezochten hun bestaande en potentiële relaties om de noodzaak en de omvang van te verlenen hulp te inventariseren. Inmiddels hebben 14 bedrijven een lening ontvangen, waarvan 12 bakkerijen. Nog eens vier leningaanvragen zijn in behandeling. Acht mensen kregen tot nu toe een nieuwe full-time baan.

‘Ik ben **Demegis Natal**. Tijdens de aardbeving is m’n vader overleden. We hadden een groot huis, waar we met z’n veertienen woonden. Een deel van het huis stortte in. Het andere deel zit vol met scheuren. Veel te gevaarlijk om in te wonen! Ik was op zoek naar werk, want er moest toch brood op de plank komen. Iemand vertelde me dat de organisatie Parole et Action werk aanbood in het cash-for-work-programma. Ik heb me aangemeld en kon aan de slag. Ik ben zo blij dat ik hier kan werken. Niemand uit ons gezin heeft een baan en daardoor ben ik de enige die voor een inkomen zorgt.’

H4 FINANCIËLE RAPPORTAGE

BESTEDINGEN ZOA, INCLUSIEF NOG LOPENDE PROJECTEN

Uitzending van Short Term Workers	37.160
Eerste noodhulp, vooral besteed aan non-food items en huizenbouw	100.000
• 3000 hygiëne kits en 3000 keukensets, en-materialen voor 1200 stuks tijdelijk onderdak (transitional shelter)	83.400
• Huur van vrachtwagen voor distributie en van opslagruimte voor hulpgoederen	12.300
• Monitoring en evaluatie	1.400
• Personeel en support	2.900
Houten-frame huizen (927 gereed, totaal 1700 gepland)	425.000
64 houten-frame huizen (EO-Metterdaad)	103.158
Opstart livelihood programme	18.021
Totaal	683.339
Resterend	1.141.504

ONTVANGEN DONATIES ZOA

Eigen noodhulpcampagne	1.721.685
EO-Metterdaad	103.158
Totaal kosten	1.824.843

FONDSENWERVINGS- EN ORGANISATIEKOSTEN ZOA

Kosten	
Fondsenwerving	54.359 (3%)
Organisatiekosten	50.900 (3%)*
Totaal kosten	105.259

* Dit bedrag betreft een vastgesteld percentage van de totale inkomsten en zal dus niet worden gewijzigd, tenzij de inkomsten stijgen.

BESTEDINGEN WOORD EN DAAD

1	Bestedingen P&A (januari)	(in €)
	Ondersteuning P&A-staf	35.778
	Totaal	35.778
2	Bestedingen P&A (wederopbouwplan)	
a	Ondersteuning organisatie	215.487
b	Urgente noodhulpverlening	8.138
c	Herstart scholen	666.504
d	Medische hulpverlening	221.029
	Subtotaal	1.142.762
e	P&A-kosten	77.781
	Totaal	1.188.939
3	Cash-for-work (wederopbouwplan)	
	Totaal	469.344
4	Programma CRECH	
	Totaal	202.511
5	Tenten	
	Totaal	287.855
6	Kampassistentie	
	Veldwerkers	160.488
	Overige kosten	39.512
	Uitvoeringskosten kampassistentie	17.699
	Totaal	217.699
7	Investeringsen	
	Graafmachine	24.390
	Pick-up	28.455
	Totaal	52.846
8	Bedrijfsontwikkeling	
	Totaal	131.752
	Totaal	2.586.724

STATUS LEENPORTEFEUILLE

Bedrijf	Leenbedrag	Terugbetaald	Resterend
Optimiz Bakery	10.000	3.341	6.659
Delicious Fruits	20.000	1.333	18.666
NDLSMA	12.683	2.538	10.145
Lily's Fresco & Snack	8.000	2.136	5.864
Boulangerie Pain de Vie	8.704	1.400	7.304
Oramene Boulangerie	16.387	1.366	15.021
Boulangerie nationale	6.799	1.812	4.987
Oasis Boulangerie	8.613	-----	8.614
Boulangerie Roi Salomon	7.200	720	6.480
Boulangerie Sainte Claire	5.630	-----	5.630
Boulangerie de L'Etoile	5.726	573	5.153
Boulangerie Pen Pa Nou	8.000	667	7.333
Boulangerie Pain Dodo	8.061	807	7.255
Caridad Boulangerie	5.946	600	5.346
Totaal : 14	131.752	17.292 USD	114.460

Woord en Daad ontving in totaal € 6.324.506 voor noodhulp en wederopbouw in Haïti. Per 31 december 2010 heeft Woord en Daad daarvan ruim € 2.500.000 besteed.

ONTVANGEN DONATIES WOORD EN DAAD

Particulieren	2.646.435
Bedrijven	392.038
Kerken	2.369.762
Institutionele Fondsen (excl. kerken)	891.271
Vermogensfondsen	25.000
Totaal	6.324.506

FONDSENWERVINGS- EN ORGANISATIEKOSTEN WOORD EN DAAD

Kosten	
Fondsenwerving	189.735 (3 %)
Organisatiekosten	189.735 (3 %) *
Totaal kosten	273.812

* Dit bedrag betreft een vastgesteld percentage van de totale inkomsten en zal dus niet worden gewijzigd, tenzij de inkomsten stijgen.

VOORUITBLIK

Een jaar na de ramp blikken we terug. U hebt gelezen over het vele werk dat verricht is. Maar een jaar na dato kijken we ook vooruit, want ZOA en Woord en Daad zijn nog niet klaar in Haïti. In dit hoofdstuk geven wij u inzicht in onze (wederopbouw) plannen voor 2011.

5.1 ZOA

Voor de langere termijn wil ZOA via CRWRC projecten opzetten voor livelihood - een vakterm voor de verbetering van de inkomensituatie van mensen. Van september tot november 2010 heeft de ervaren humanitair werker Jeff Cosico voor ZOA onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een dergelijk programma op te zetten (zie hoofdstuk 2). Veel mensen in Haïti waren ook voor de aardbeving al ontzettend arm. Door de aardbeving zijn ze nu hun laatste reserves verloren; een voedselvoorraadje, hun baan, hun winkeltje. ZOA wil ze graag helpen hun bestaan weer terug op de rails te krijgen.

ZOA houdt als stelregel aan dat in noodhulp-situaties zo'n twintig procent van het geld aan noodhulp wordt besteed, en de overige tachtig procent aan wederopbouw. Dat onderscheid is in Haïti niet altijd scherp te maken; zijn de huizen die nu worden gebouwd noodhulp of wederopbouw? Is puinruimen noodhulp of wederopbouw? Wat wel duidelijk is, is dat Haïti al jaren onderaan alle lijstjes bungelt; zoals die van welvaart, levensverwachting en inkomen per hoofd van de bevolking.

Het is de lagere middenklasse die zwaar is getroffen door de aardbeving. Zij hebben stenen huizen, die grotendeels zijn ingestort. ZOA wil hen graag bijstaan bij de wederopbouw van hun bestaan. Daarnaast willen we ook graag de armste Haïtianen in onze programma's betrekken. Zij hebben veelal minder aardbevingschade aan hun huizen, omdat ze meestal in eenvoudige huisjes van hout en golfplaten woonden. ZOA wil ook graag bijdragen aan betere omstandigheden voor deze armste en kwetsbaarste groepen.

ZOA gaat door met de ondersteuning van vijf gemeenschappen in Leogane. Naast de bijdrage die we inzetten voor huizenbouw, zal ZOA zich gaan richten op het verbeteren van de economische situatie van de bevolking. De precieze projectplannen zijn nog niet definitief, maar gaan in de richting van vaktrainingen, landbouwverbetering, microkredieten en stimuleren van bedrijvigheid.

5.2 WOORD EN DAAD

In een jaar tijd is veel werk verzet. Tegelijkertijd ontdekken we juist na één jaar hoeveel er nog moet gebeuren. In het komende jaar zullen we op de ingeslagen weg verdergaan. Het noodhulp- en wederopbouwprogramma waarover we u in het voorgaande hebben gerapporteerd, zal een vervolg krijgen. De nadruk ligt daarbij op meer scholen- en huizenbouw, minder cash-for-work en kampassistentie, maar gericht op een duurzame wederopbouw. De cash-for-work-projecten zullen voornamelijk gerelateerd worden aan huizen- en scholenbouwprojecten. De kaders en de (on)mogelijkheden worden steeds duidelijker. De partners van Woord en Daad en noodhulpmanager Jaap Noordzij proberen binnen deze grenzen plannen te ontwikkelen en verder uit te werken. Zoals u hebt gelezen, zijn deze pogingen succesvol! We hopen snel van verder te kunnen gaan.

De medische situatie in Port-au-Prince blijft een punt van zorg voor alle betrokken partijen. Slechts een paar ziekenhuizen zijn operationeel en veel privéziekenhuizen zijn verlaten en gesloten. Het lijkt erop dat de klinieken van P&A de komende maanden hard nodig zijn voor het medische werk. De verwachting is dat binnenkort in een andere wijk begonnen moet worden met een kliniek. Dit is echter mede afhankelijk van de ontwikkeling van de situatie in het kamp Jacquet Pitimi, waar een begin gemaakt is met het programma 'kampassistentie'. Als het nodig blijkt te zijn, kan de kliniek te Silo weer heropend worden.

Voor de toekomst is nog niet helder hoe de scholen zich verder zullen ontwikkelen. Een (groot) aantal van hen zal

na februari zelfstandig verder kunnen. De financiële steun is succesvol gebleken. Het is noodzakelijk om een duidelijke strategie te ontwikkelen voor de periode na februari 2011. In deze periode zal sprake zijn van een overgangsregeling naar een structurele ondersteuning van het onderwijs in Haïti. Daarbij spelen enkele vragen een belangrijke rol.

- 1 Op welke wijze wil Parole et Action haar betrokkenheid bij het onderwijs in de Delmas/Port-au-Prince-regio verder ontwikkelen? Traditioneel is de partnerorganisatie voornamelijk actief in het onderwijs in de plattelandsgebieden.
- 2 Welk type scholen zal P&A steunen? Kleuteronderwijs, basisonderwijs of middelbaar onderwijs? Of moet de nadruk juist liggen op beroepsopleiding?
- 3 Hoe moeten de scholen worden ondersteund? Door middel van studiebeurzen voor kinderen uit arme gezinnen? Of door het steunen van scholen zoals tot nu toe gedaan is? In combinatie met het scholenbouwprogramma dat nu opgezet wordt, hoopt Woord en Daad het onderwijs in het rampgebied een stevige impuls te geven.

Ook in de tentenkampen blijven de partners van Woord en Daad actief. Het dilemma van dit programma is dat alles wat plaatsvindt om het leven in de kampen draaglijker te maken op de korte termijn, contraproductief werkt op de langere termijn. Sommige kampbewoners leven nu in een betere situatie dan het geval was vóór de aardbeving. De toekomst van dit programma vereist daarom een zorgvuldige afweging in de komende periode. Ook op langere termijn zal goed gekeken moeten worden naar integratie met de ontwikkeling van strategieën voor economische ontwikkeling, gezondheidszorg en onderdak.

Ten slotte zullen de diverse projecten van de partners in Haïti nog sterker geïntegreerd worden in één samenhangend wederopbouwplan. Daarbij gaat het om duurzame oplossingen zoals het project van CSL 'Young Entrepreneurs', dat agrarische ontwikkeling oppakt vanaf de productie (via P&A) en vervolgens de ontwikkeling van de productieketen in gang zet (via CSL).

COLOFON

Stichting Woord en Daad
Spijksedijk 16e
Postbus 560
4200 AN Gorinchem
T: 0183 611800
E: info@woordendaad.nl
I: www.woordendaad.nl

Stichting ZOA-Vluchtelingen zorg
Sleutelbloemstraat 8
Postbus 4130
7320 AG Apeldoorn
T: 055 3663339
E: info@zoa.nl
I: www.zoa.nl

Fotografie Jaco Klamer, Woord en Daad,
ZOA, CRWRC
Opmaak Frivista
Druk de Bunschoter

WWW.SAMENVOORHAITI.NL

